

zmožnostih, vendar pa le toliko časa na leto, dokler traja pouk v ponavljalni šoli;

3. deželni šolski svet naj blagovoli izposlovati pri deželnem odboru vojvodinje Kranjske redni letni denarni prispevek, da se vsemu učiteljstvu za posebni pouk v ponavljalni šoli nakaže primerna nagrada;

4. s tem bi bil odpravljen še zadnji nedostatek, obenem pa bi se doseglo, da bo na enorazrednicah poslej rajše poučevalo moško učiteljstvo, ker bi prejemale za večje število učnih ur v ponavljalni šoli tudi večjo remuneracijo. —

K temu pripominjam, da nameravam te predloge staviti pri letošnji okrajni učiteljski skupščini za postojnski šolski okraj. Z ozirom na to vljudno prosim, da se blagovolijo postaviti enaki nasveti tudi pri vseh ostalih letošnjih okrajnih učiteljskih skupščinah, ker bo le na ta način uspeh popoln.

Rudolf Horvat, nadučitelj.

Opomba uredništva: Tudi nam se zde predlogi tovariša Horvata pametni, umestni in potrebni, zato jih najtopleje priporočamo, ker smo preverjeni o njih veliki praktiški vrednosti.

V premislek!

Znana istina je, da se v naših, vsem higijeničnim zahtevam odgovarjajočih šolskih »palačah« pokvari učiteljstvu mnogo, mnogo obleke.

Dostojnost zahteva, da prihajaj učitelj kolikor mogoče čedno oblečen v šolo. Naše »sijajne« plače nam pa slučajno ne pripuščajo imeti vsak mesec nove suknje — in imeti jo skoro moraš, ako nočeš imeti »raztrganega rokava«. —

Z ozirom na to si dovoljujem postaviti tale predlog: Vsaka učna oseba brez razlike spola omisli si nekak plašč, slično kakor jih imajo recimo naši sodniki ali pa zdravniki — preprost in trpežen, najboljše sive barve, ki ga bomo nosili ob času pouka.

Dobro bi bilo, ko bi si omislili vse enake plašče, enakega kroja in enake barve.

To bi bila naša »privatna uniforma« in upam, da bi nam dovolil naš sv. Birokracij tako uniformo tudi brez kolokovane prošnje.

Kdor si nabavi tak plašč, naj pošlje obenem 1 K za naš konvikt za to mojo »originalno misel.« —ga.

Pristašem celodnevne nerazdeljenega pouka v album.*)

Priobčuje Ivan Šega.

C. kr. dež. šolski svet dolnje avstrijski je izdal z dnem 25. marca t. l. ukaz, kjer pooblašča c. kr. mestni šol. svet dunajski — referent dr. Gessmann — da sme ta uvesti »za izkušnjo« že letos namesto predpisanih takozvanih vročinskih počitnic — celodneven nerazdeljen pouk z ozirom na § 60., odstavek 2., novega učnega in šol. reda.

C. kr. mestni šolski svet dunajski — predseduje mu »goreči učiteljski prijatelj« dr. K. Lueger — je takoj porabil to priliko in ukazal uvesti na vseh ljudskih in meščanskih šolah dunajskega mesta celodneven nerazdeljen pouk.

*) Tov. I. Šega nam je obljubil, priobčevati pod tem naslovom vse zanimivosti, ki se bodo zgodile na rovaš tega pouka. Uredn.

V tem ukazu se poleg mnogih zahtev tudi poudarja, da naj se pouk raztegne do 1. ure popoldne — ako treba (!) — da se natančno poroča, kako se je nadzorovalo one otroke, ki so zaradi te izpremembe pouka izročeni sami sebi, in poroča naj se tudi, kateri učitelji so se posebno »izkazali« pri tem popoldanskem nadzorovanju itd. Poročati je tudi, kako se je oskrbelo t. j. kako delo se je dalo onim šolarjem, ki zaradi domačih razmer ne morejo biti pod posebnim nadzorstvom — proste popoldneve. Poročilo mora biti gotovo do 15. julija.

Ta ukaz je stopil ravno te dni v veljavo.

In dunajsko učiteljstvo kakor tudi večina dunajskih prebivalcev srednjega, še bolj pa nižjega stanu je hudo prizadeto zaradi tega ukaza.

Učiteljstvo je na urah izgubilo ves postranski zaslužek, ki ga je imelo s poukom na raznih javnih kakor tudi zasebnih šolah, zakaj le-ta pouk je razdeljen navadno na zadnje predpoldanske ure.

Prizadeti so pa tudi starši — v prvi vrsti oni najnižjega stanu — delavci — in ti tvorijo ono mogočno falango socijalnih demokratov, ki vznemirjajo dunajske mogotce. — Žene teh delavcev sedaj ne morejo, zaradi te izpremembe pouka pošiljati kosila po svojih otrocih svojim možem. Posledice izvajaj vsak bralec sam.

In »maščevanje je sladko«! —

Udarjen je pa tudi srednji stan, zakaj sedaj bo moral ta srednji stan preložiti običajno opoldansko kosilo ali na poznejšo uro — od 1. do pol 2. — ali bo moral pa dotični otrok uživati postano jed in skupno opoldansko kosilo izgubi vso svojo poezijo. — — —

Besede mičejo, zgledi pa vlečejo!

Stvar je prišla v tek!

Prihodnost nas pouči.

Šola in birokratizem.

(Dopis s Krasa.)

(Konec.)

Kateri učitelj ni čital še v »Popotniku« sestavkov o mednarodnem higijenskem kongresu v Norimberku? Koliko lepih besed je padlo tam, kako so razkladali slavni higijeniški stavbniki i. dr. veleumi svoje ideje! Natančno so opisovali dolgost, visokost in širokost sob, vrat, oken, kakovost lesa, govorilo se je o ventilaciji šolskih sob, o vhodih in celo stranišča so zavzemala tu važno mesto. Kje pa je Norimberk? Seveda na Nemškem, ki ga ne zagledamo z dimnika lastne hiše. Krakatavski potres je razburil ves ocean do Južne Amerike, toda to je bila naravna erupcija.

Na Nemškem pa so govorili ubogi zemeljski črvički in in to celo izkašljani, napol jetični profesorji itd. Pa brez zamere. Kako naj seže to do ušes našega preslavnega c. kr. okr. šolskega sveta? Ni mogoče, saj je vmes gorovje in še kaj drugega. Ne more. Še električni valovi ne prodero dalje kot 480 km brez žic, kamoli ti šibki zračni valovi!

Od časa do časa zidajo pri nas kakšno šolsko stavbo. Seveda denarja ni, to je gotovo in dokaz temu, da je okr. šolski svet zadolžen. Človek bi menil, da bodo zaradi tega gledali, da sezidajo kaj poštenega. A žalibog, da mečejo tukaj denar proč, kakor ga zna edino še vojna uprava. Ta

meče denar na milijone tako tja v en dan, da niti ne vidi več vohunov, ne opazi več, da ji zmanjkujejo raznovrstni načrti o ladjevju i. dr., v kar je zgled tržaški »Stabilimento tecnico«. Nekaj podobnega je tu. Zidanje šole oddado človeku, ki niti ne ve, čemu eksistira zidarska žlica. Šola je končno sezidana, pa že čez par let se začenja podirati. Kamenje je preperelo in učitelj glej, da si zavarovan za slučaj nenadne smrti. Klasičen zgled imamo ravno v V. V drugem kraju so sezidali v najnovejšem času istotako novo šolsko stavbo. Otvoritev je bila silno siovesna, celo vojaška godba je sodelovala. Častniki, vsi udeleženci, so pravili seve v blaženem nemškem žargonu: »Jo jo, dos ist jo a Schul. So a Gebäude hob i noch nie gsegn.« Itd. Klasično kajneda. Šola ni stala še dobro leto, že so se začeli spogledovati, kakor Zabrdžani, ki so pozabili narediti svoji hiši vrata in okna. Otrok je bilo že za trirazrednico. Šola seve pa za dvorazrednico. Še lepše. Sicer so v svoji bistrumnosti rekli, da vzamejo učitelju stanovanje. Kam naj gre pa ta stanovat, ko ne dobi v vsej vasi niti enega primernemu podobnega bivališča.

Seveda dobimo pri tej šoli še druge specialitete, n. pr. klet za ribnik itd. Pa dovolj. Koliko gradiva se mi nabira še, toda dovolj za enkrat. Kako se pravi taki upravi? Birokraška gotovo. Kako naj imenujem tako delo? Slepence sebe in drugih. Kdaj pa so bile take specialitete šol sezidane. V zadnjem desetletju, ena celo v prvih letih XX. stoletja. Kakšna so stranišča in kako so postavljena, to naj bo zavito v plašč pozabljivosti.

Ni li to sv. Birokracij najčistejšega kalibra?

Le oglejmo si tega čudaka še od druge strani. Vsako leto skoraj prihaja vprašanje na šolska vodstva sledeče vsebine: »Učiteljstvo tamošnje šole naj spiše seznamek najpotrebnejših manjkajočih učil in naj mi ga pošlje nemudoma v nadaljno uradovanje.«

Učiteljstvo to izpolni kolikor mogoče v skromni obliki. Ali vse skupaj izgine v nirvano. Čemu pišete na šolska vodstva, ko vendar veste, da ne morete nič dati. Seveda oni imajo svoje pisarje, ki lahko čečkajo ter ne pomislijo, da ima učitelj le dve roki, od katerih le z eno piše. Semtertja vendar priroma kak eksemplar podob za šolo in dom, ki so tako umetniško dovršene, da človek ne ve, so li osebe ali pa otročje packe na njih. Hvala Bogu, da je spodaj napis. To pošiljajo seveda z Dunaja, in c. kr. okrajni šolski svet bi naredil Bogu dopadljivo delo, ko bi tiste packarije spravil za zimo, da bi lahko netili peči. Semtertja priroma kako učilo, vredno od enega vinarja do pet kron maksimum, seveda se to pripeti vsako desetletje trikrat največ. Krasno, kaj ne?

Kakšna birokraška naglica vlada šele pri definitivnem nameščenju učiteljstva? Mesece in mesece obljublja, da razpišejo službe, toda ne vem, ali nimajo papirja ali so taki ljudje, da se niti svojih obljub ne spominjajo.

V tisti slavni korporaciji, imenovani ožji (ali pomnoženi) okrajni šol. svet, vale krivdo drug na drugega, toda zdi se mi, da so najbrže z eno ali dvema izjemama vsi enaki.

Pa saj so bili posebno v prejšnjem nekateri člani taki, da bi se človek pokrižal, ko bi ga kje na samoti srečal.

Slednjič pa se obračam tudi do zastopnikov učiteljstva v našem okrajnem šolskem svetu z malim vprašanjem.

Pred časom se je bila izprožila ideja, [naj poročajo ti zastopniki o svojem delovanju, oziroma kar se sme zvedeti

iz sej okraj. šol. sveta, v »Učit. Tovarišu«. V nekaterih okrajih je padla ta misel na rodovitna tla, tako n. pr. v sosednjem goriškem okraju. Kje sta pa vidva? Čemu molčita? Ali so tukaj kakšni zadržki, kake sponse? Saj vendar interesira vse učiteljstvo, kaj se godi tam na merodajnem mestu. Toda nič in nič. Menim, da ni potrebno, da bi sežanski okraj, ki se ponaša z napredkom in naprednim duhom pred svetom, zaostajal za drugimi.

Zaključujem. Preden pa odložim pero, še par besed. Ali ni vse to znak birokratizma in preperle njegove uprave? Ni li to tista cokla, ki ovira vsak napredek? V eni številki letošnjega »Učiteljskega Tovariša« sem čital članek o naši moderni didaktiki. Lahko rečem, da je dopisnik govoril vsem iz srca. Isto, kar pravi »Uč. Tov.« v 12. številki o zidanju šol. stavb, velja v polni meri tudi tukaj. Kakšno ime zaslužijo te razmere v prosvetljenem XX. veku? Čemu sili vlada s svojim birokratizmom v vse panoge človeškega delovanja? Kdor hoče imeti kje vplivno besedo, ta mora tam tudi delati in stvar razumeti.

Poglejmo le, kamor hočemo, povsod vidimo isto sliko.

Kakšno je uradovanje premnogih uradov? Kaka točnost vlada pri njih? Toda nas to nič ne briga!

Učiteljstvo pa slušaj vsako še tako neumno naredbo, ki ti jo skuhajo ti paragrafiki, kvarljivci z zlatimi in podobnimi ovratniki.

Nikdar ne bo šola vršila svoje eminentne naloge, ako bo tičala v sponah, katere ji nalagajo birokrati. To je tista mora, ki ne pusti, da bi se res kaj doseglo. Lepih besed, obljub imajo na cente, ko pa pride do dela, tedaj umolknejo in se poskrijejo.

Ako odmeva dandanes po širni zemlji klic: »Duhovščina v cerkve, učiteljstvo v šole« i. t. d. — tedaj moramo zaklicati tudi mi: Birokratizem ven iz šol! Na grob mu napišimo: Tu počiva nasprotnik svobode, omike in napredka!

Šola pa bodi svobodna vseh škodljivih vplivov, posebno c. kr. oblasti od najnižje do najvišje!

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Ko se je s časom spoznala pri nas nedostatnost dosedanje geometriške suhoparne metode in se je povsod eksperimentiralo, je nastal boj dveh imenitnih, mogočnih strank. Na eni strani stoje starejši umetniki in šolniki, ki se opirajo na svoje dosedanje izkušnje, na drugi strani pa nove učiteljske in umetniške osebe, krepke individualitete, ki uče večinoma na umetno-obrtni šoli c. kr. obrtnega muzeja na Dunaju in vzgajajo svoj naraščaj. Že je skoraj zmagala zadnja struja in pobila vse, kar je bilo do sedaj veljavnega, kar se dvignejo nasprotniki in istotako brezozirno udrihajo po privržencih prve struje, kakor brezozirno so ti zametavali dosedanje njihove nazore.

Reči pa se mora: so tudi pota nasprotnikov nekoliko različna, smotri ostanejo isti: Zbujati hočemo vse umetniške sile, gojiti človeško individualnost ter vzgajati ljudstvo, da bo zmožno uživati na poti, ki nam jo kaže narava.